

FURINGSTAD GRAVKAPELL

UTVÄNDIG RENOVERING

FURINGSTAD GRAVKAPELL
FURINGSTAD SOCKEN
NORRKÖPINGS KOMMUN
ÖSTERGÖTLANDS LÄN

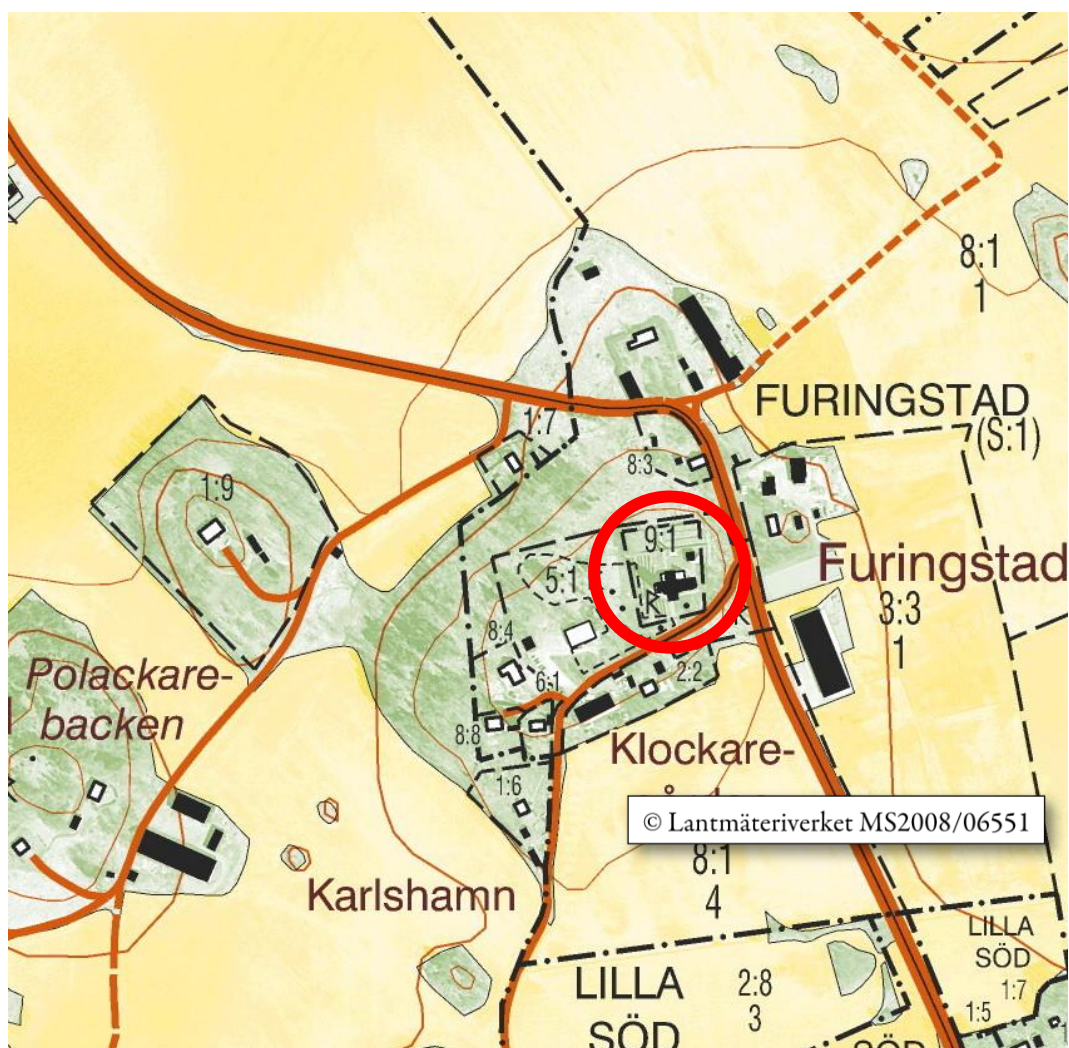
ANITA LÖFGREN EK

Bakgrund

Basfakta om objektet

Utdrag ur digitala Fastighetskartan med markering av Furingstad kyrkomiljö.

Beskrivning och historik

Kyrkogården har kontinuerligt vuxit fram runt den medeltida kyrkan. Den karaktär som kyrkogården har i dag tillkom delvis under en stor förändring 1888 – 1895. I syfte att få begravningsbart djup påfördes stora massor med jord i alla kvarteren. Man anlade en terrassmur av sprängd sten kring hela kyrkogården. Denna kröns fortfarande med det gjutjärnsstaket som samtidigt sattes upp. I öster där sluttningen stupat brant blev terrassmuren hög, över tre meter. Här hade tidigare nästan inga begravingar kunnat ske på grund av den branta sluttningen. I väster var problemet istället det grunda djupet ned till berget i dagen. Här fylldes jord på, så att man fick begravningsbart djup. I norr är djupet ned till berget ändå för litet och här har sannolikt aldrig begravingar skett.

Vid samma tillfälle uppfördes också gravkapellet i kyrkogårdens nordöstra hörn.

1922 – 1923 genomfördes anläggandet av den nya kyrkogården, placerad norr om den gamla. Anläggandet innebar att en terrassmur uppfördes utanför den norra muren och att stora mängder fyllning fick tillföras särskilt den östra delen av den nya kyrkogården medan en del berg istället fick sprängas bort i den västra. Planen innebar också att gjutjärnsstaketet på norra muren liksom dess grind flyttades ut till den nya nordmuren. Det var tänkt att liknande gjutjärnsstaket skulle anskaffas till nya kyrkogårdens östra och västra sidor, något som aldrig kom till utförande. (Östergötlands länsmuseum 2004. Kyrkogårdsrapport.)

Kyrkomiljön i Furingstad 1935. Taket på gravkapellet kan enbart skymtas bakom trädkransen. I förgrunden syns den nya kyrkogården. Foto AB Flygfrakt. Östergötlands museums samlingar.

Gravkapellet uppfördes i samband med de stora förändringarna av kyrkogården runt 1890. I Vård- och Underhållsplanen (se källor) nämns året 1896. Det saknas uppgifter om vem som är arkitekt. I slutet av 1880-talet görs en stor ombyggnad av själva kyrkan under ledning av byggmästare Carl Johan Nylander från Linköping. Han arbetade bl a tillsammans med sin bror Oscar Nylander, även han byggmästare. Kan det vara någon av dem som ritat gravkapellet i Furingstad?

Gravkapellet ligger på kyrkogårdens nordöstra del med entré i söder. Fasaderna är putsade och indelade med lisener. Taket är karnisformat och täckt med galvad plåt i skivtäckning. I väster och öster finns ett rundbågigt fönster med gjutjärnsbågar och spröjsverk. Pardörrarna i söder är kopparklädda och har ett lunettformat överljus.

Tidigare kända renoveringsarbeten

Plåttaket lades om 1984. (Fredriksson arkitektkontor AB. 2004)

Fasaderna har sprutputsats, men det är oklart när.

Samtliga fotografier på sidan är tagna vid ett planeringsmöte 2018.

Gravkapellet från söder.

Gravkapellet från nordväst.

Gravkapellet från väster. Till höger i bild syns kyrkans nordfasad.

Kulturhistorisk bedömning

Kyrkan, gravkapellet och kyrkogårdsmuren med sitt tidstypiska gjutjärnsstaket i nygotik har mycket höga kulturhistoriska värden. Karaktären på kyrkogården präglas framförallt av de under sent 1800-tal vidtagna åtgärderna med uppfylld nivå, terrassmurar och gjutjärnstaket som omgärdning. Gravkapellets arkitektur präglas inte av nygotik, snarare nyklassicism.

Gravkapell började först uppföras under första delen av 1800-talet på städernas nya begravningsplatser, där det inte fanns en kyrka för jordfästning. De blev allt vanligare mot slutet av seklet och är en viktig del av kyrkogårdens historik.

Kyrkogården med gravkapellet är skyddad enligt Kulturmiljölagen, 4 kap.

Basfakta om projektet

Fastighetsägare/beställare

Västra Vikbolandets församling, Dagsbergsgården, 606 91 Norrköping.

Bidrag

-

Tillstånd från länsstyrelsen

-

Tidsperiod

April 2019 – september 2019.

Problembild / skadebild

Algpåväxt på fasadputs, putssläpp och fina sprickor i befintlig puts. På taket har det mesta av färgen släppt.

Det var en kraftig algpåväxt på putsen. Under syns en äldre slätputs.

Algpåväxt och släpp i ytskiktet.

En större skada i den västra dörrposten.

I stort sett all takfärg var borta.

Målsättning med projektet

Omputsning med en kulturhistoriskt (och materialmässigt) mer korrekt puts.
Underhållsmålning av taket för att förhindra skador på takplåten och därigenom läckage.

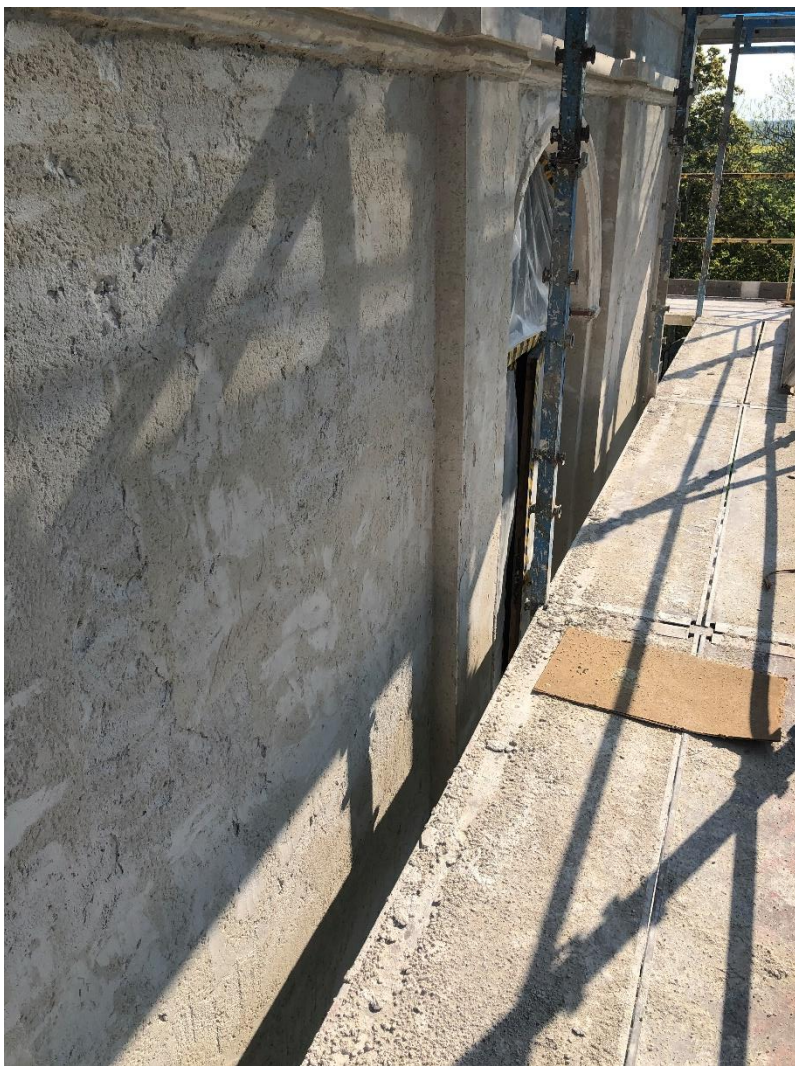
Arbetsbeskrivning

En viss arbetsbeskrivning hörde till ett anbud upprättat av Åby Fasad AB 2017-09-01.

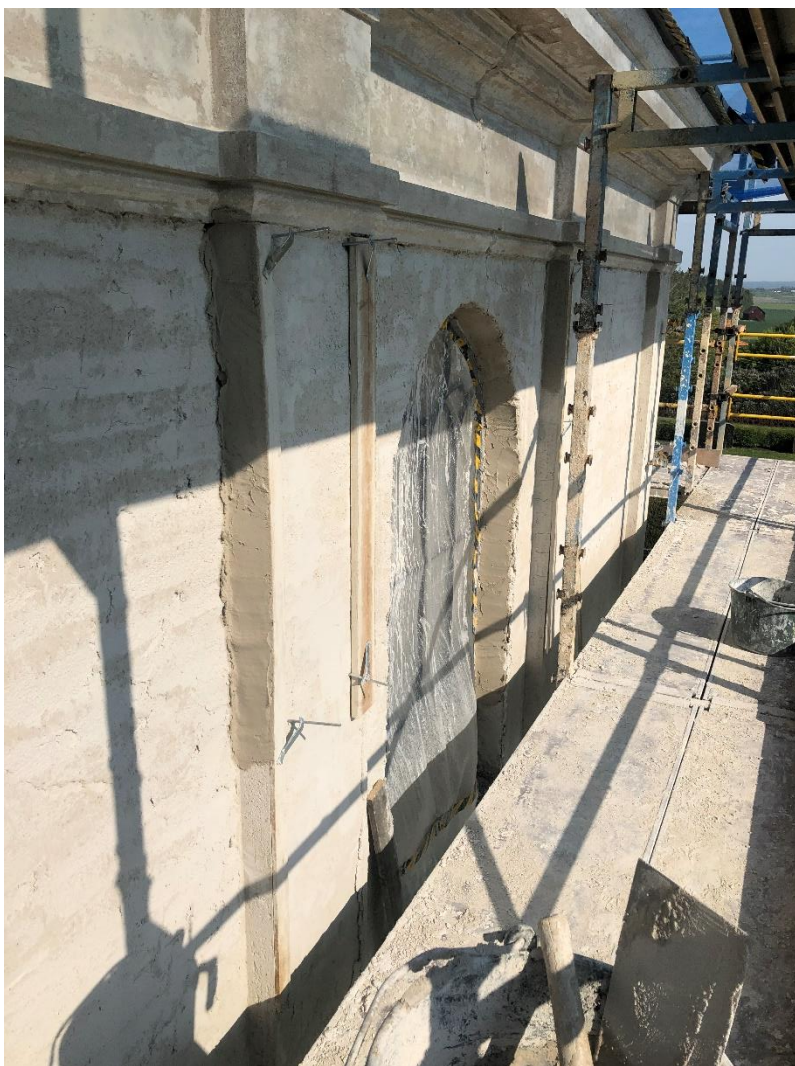
Resultat

Genomförda arbeten

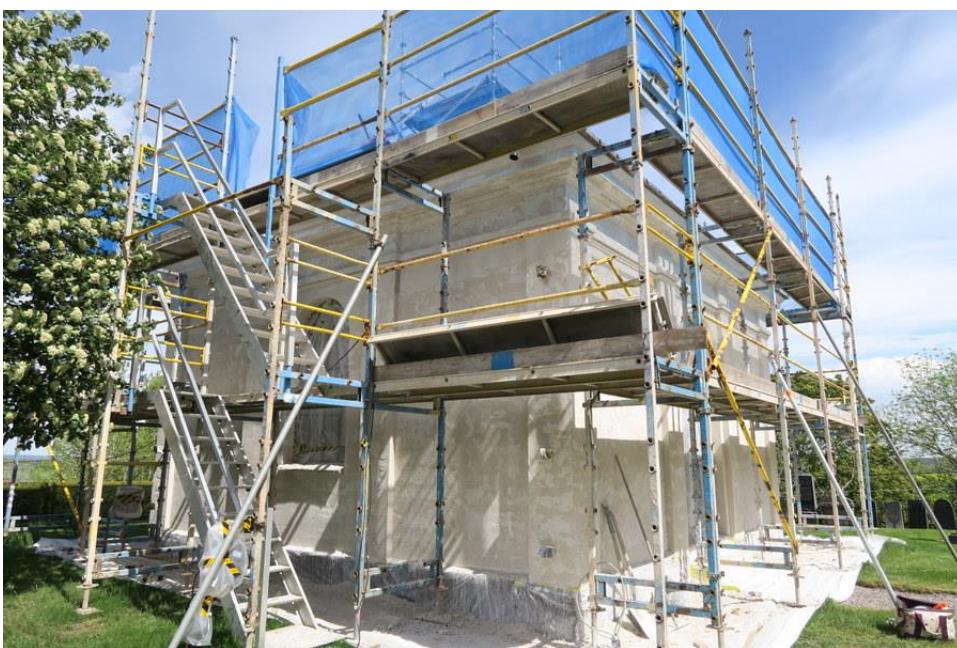
Befintlig fasadputs, utom listverket från fönsterhöjd och upp, knackades ner in till teglet, därefter grundning, utstockning och ytputs. Samtligt putsbruk var NHL-bruk från Målarkalk. Fasaderna ströks en gång med Sandkalk och avfärgades sedan med fyra strykningar med kalkfärg, eftervattning med kalkvatten. För närmare specifikation, se bilaga. Enligt entreprenören var teglet i gott skick.

Omputsning. Foto Åby Fasad AB.

Omputsning. Foto Åby Fasad AB.

Omputsning pågår.

Lagade listverk.

Fyra färgprover ströks upp. Numreringen av proverna utgår inte från Målarkalks kulörnumrering. Det beslutades att använda kulörprov 7204, det högra provet bakom byggnadsställningen.

Avfärgning har påbörjats. Foto Åby Fasad AB.

Detalj av färdigputsad och avfärgad fasad.

Taket har tvättats, grundats med Pentur primer och målats med Pentur Kultur, svart kulör.

Taket innan åtgärderna har påbörjats. Kors och kula har monterats ned för omförgyllning.

Fönstren i gjutjärn har rengjorts, strukits med blymönja och målats med linoljefärg utomhus från Engwall o. Claesson i svart kulör.

Fönsterbågar och spröjsning är av svartmålat gjutjärn. Gjutjärn och fönsterbleck var i behov av ommålning.

Fönsterblecket har strukits med blymönja. Bilden visar även de avfärgade fasaderna. Foto Åby Fasad AB.

Färdigmålat fönster.

Uppföljning

Eventuella avvikelser från länsstyrelsens beslut

-

Byggnadshistoriska iakttagelser eller erfarenheter gjorda under arbetet

-

Godkännande/slutbesiktning

Arbetet kan godkännas ur antikvarisk synpunkt.

Medverkande i projektet

Entreprenörer

Åby Fasad AB, Norrköping.

Måleri: Torbjörn Ek Måleri AB, Vikbolandet.

Antikvarisk medverkan

Östergötlands museum genom antikvarie Anita Löfgren Ek.

Övrigt

Antikvariska kontroller / besiktningar

2018-06-11 (planeringsmöte), 2019-04-09 (startmöte), 2019-05-25 (färgmöte) och 2019-09-24 (slutbesiktning)

Fotodokumentation

Foto där inget annat anges: Anita Löfgren Ek, Östergötlands museum.

Källor

Fredriksson arkitektkontor AB. *Vård- och Underhållsplan. Furingstad kyrka, Kuddby kyrkliga samfällighet*. 2004. (CD)

Östergötlands länsmuseum. *Kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer i Linköpings stift 2004. Furingstad kyrka*.

Östergötlands länsmuseum. *Kulturhistorisk kyrkogårdsinventering 2004. Furingstad kyrkogård*.

Övrigt

Bilaga: Materialspecifikation – Åby Fasad AB.

Till ärendet hör även olika produktblad inskickade av Åby Fasad AB.

Avslutat arbete. Foto Åby Fasad AB.

Norrköping 2019-10-01

Västra Vikbolandets församling
Att: Marie Håkansson

Materialspecifikation Projekt nr: 1432, Furingstad kapell.

Grundning fasad	NHL 3,5 0-4mm 1:1,2 (tegel)
Kapell putsad med:	Utstockning NHL 2 1:2 0-4mm Ytputs NHL 2 1:2 0-2mm
Kapell behandlad med:	Sandkalk S 7104 1 strykning Traditionell kalkning med 25kg kalkpasta till 130 liter vatten. Pigment enligt Målarkalks PK 7104 4 strykningar utfört. Eftervattning med kalkvatten
Tak är behandlad med:	Tvätt alkalisk avfettning Grundning med Pentur primer Målning med Pentur kultur (svart)
Förgyllning:	Kors slipat, grundat med isotrol. 2 behandlingar med linolja. 23,5 karat bladguld som lägges i guldgrund

Med vänlig hälsning
Åby Fasad AB

George Alfaro

Postadress:
Navestadsgatan 44
603 66 Norrköping

Telefon:
011-14 93 30

Telefax:
011-14 84 20

E-post:
jojie@abyfasad.se

Hemsida:
www.abyfasad.se

Bankgiro:
5345-1670

PlusGiro:
631 53 99-3

Organisationsnr:
556437-8163

Momsreg.nr:
SE556437816301 Innehar F-skatt

Tekniska uppgifter

Lokal	Furingstad gravkapell
Socken/stad	Furingstad socken
Kommun	Norrköping
Län och landskap	Östergötland
Ekonomiska kartans blad	086 86 (8G 8g Furingstad)
Typ av uppdrag	Antikvarisk medverkan
Öm dnr	0189/18
Öm projektnr	000981
Lst dnr	433-1267-18
Uppdragsgivare	Västra Vikbolandets församling
Bidrag	-
Byggnadsantikvarie	Anita Löfgren Ek
Foto	Östergötlands museum
Fältarbetstid	April – september 2019

Dokumentationsmaterial förvaras på Östergötlands museum.

2019:230